

SIVISTYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2012 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden keh- yksistä vuosille 2013—2016

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä huhtikuuta 2012 lähettäessään valtioneuvoston selonteon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2013—2016 (VNS 1/2012 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat halutessaan antaa lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Outi Luoma-Aho ja finanssisihteeri Kati Jussila, valtiovarainministeriö
- johtaja Matti Väisänen, johtaja Mika Tammi-lehto, hallitusneuvos Eerikki Nurmi, opetusneuvos Jari Rajanen ja opetusneuvos Petri Haltia, opetus- ja kulttuuriministeriö
- osastopäällikkö Tuija Oivo, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitussihteeri Johanna Huovinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- pääjohtaja Aulis Pitkälä, Opetushallitus

- pääjohtaja Heikki Mannila, Suomen Akatemia
- johtaja Hannu Kemppainen, Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus
- johtaja Anneli Kangasvieri ja erityisasiantuntija Lea Juhola, Suomen Kuntaliitto
- puheenjohtaja Jarno Lappalainen, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
- koulutusjohtaja Heljä Misukka, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- edunvalvontasihteeri Jussi-Pekka Rode, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
- puheenjohtaja Veera Svahn, Suomen Lukio-
laisten Liitto ry
- tiedottaja Asmo Koste, Suomen Nuorisoyh-
teistyö - Allianssi ry
- asiantuntija Mikko Vieltojärvi, Suomen
ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto -
SAMOK ry
- rehtori Paula Tuovinen, Suomen yliopistot
UNIFI ry
- järjestöpäällikkö Mari Ahonen-Walker, Val-
takunnallinen työpajayhdistys ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Oulun yliopisto

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Hallitus on asettanut tavoitteekseen valtiontalouden velan ja kokonaistuotannon suhteen kääntämisen selkeään laskuun vaalikauden loppuun mennessä sekä valtiontalouden tasapainottamisen mahdollisimman nopeassa aikataulussa. Tavoitteisiin pääsemiseksi hallitusohjelmassa sovittiin valtion tuloihin ja menoihin kohdistuvista sopeutustoimenpiteistä ja sitoutumisesta talouden rakenteiden uudistamiseen. Päätösten johdosta opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan kehys alenee kehyskaudella 6,056 miljardista eurosta 5,881 miljardiin euroon (v. 2016). Kehyksen ulkopuolinen rahoitus opetus- ja kulttuuritoimissa on 558 milj. euroa vuonna 2013 ja 616 milj. euroa vuonna 2015. Sivistysvaliokunta käsittelee tässä lausunnossa eräitä selonteoon liittyviä keskeisiä asiakokonaisuuksia.

Valtioneuvoston selonteon mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimeenpannaan rakenteellisen kehittämisen uudistus. Uudistuksessa kehitetään hallinnonalan ohjausta, virastorakennetta, virastojen tehtäviä ja työnjakoa sekä yhteisiä palveluja. Rakenteellisen kehittämisen kautta toteutetaan yhteensä 15 milj. euron menosäästöt. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionosuusindeksi ja yliopistoindeksi jäädytetään säästösyistä vuodeksi 2013. Nämä toimenpiteet tuovat yhteensä noin 106 milj. euron säästöt. Valtionosuuksien jäädytys ei koske teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksia, joihin vuodelle 2013 tehtävä indeksikorotus rahoitetaan veikkausvoitovaroista.

Hallitusohjelman mukaan hallitus huolehtii koulutuksen, osaamisen ja tutkimuksen riittävästä rahoituksesta. Suomen menestyminen tulevina vuosina perustuu edelleen vahvaan osaamispohjaan. Myös valtiontalouden kehystistä päätettäessä on muistettava, että koulutus on yhteiskunnan kannalta ennen kaikkea investointi tulevaisuuteen. Laadukas koulutus tuottaa yh-

teiskunnan tarvitsemaa työvoimaa, koulutuksen ja sen tukipalvelujen avulla ennaltaehkäistään monia ongelmia sekä syrjäytymistä, ja korkeatasoinen tutkimus edistää Suomen menestymistä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Taloudellisesti epävarmoina aikoina koulutuksesta ja osaamisesta huolehtiminen on siten erityisen tärkeää. Sen vuoksi valiokunta on huolissaan koulutukseen ja tutkimukseen tehtävien säästöjen vaikutuksista osaamisen vahvistamiseen.

Valiokunta pitää erinomaisena lisäpanostuksia, joita kohdistetaan mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn sekä aktiivoinnin lisäämiseen työllisyys- ja koulutuspoliittisilla toimilla. On tärkeää, että esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä taiteen perusopetuksen laadun parantamista jatketaan kehyskauden aikana. Toimenpiteinä ovat muun muassa perusopetuksen ryhmäkokojen pienentäminen, aamu- ja iltapäivätoiminnan lisääminen, kerhotoiminnan vakiinnuttaminen ja opiskeluhuollon vahvistaminen. Kehittämistoimiin kohdennetaan 34,6 milj. euron lisärahoitus kehyskaudella vuoteen 2015 mennessä. Perusopetuksen laadun parantaminen jatkuu myös vuonna 2016 samantasoisena. Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että perusopetuksen rahoituksessa säilytetään myös jo edellisellä vaalikaudella tehtyjen päätösten mukainen noin 80 milj. euron lisärahoitus ns. pohjissa. Nämä tiettyyn tarkoitukseen korvaamarkityt valtionavustukset vuonna 2012 ovat siten esimerkiksi opetusryhmien koon pienentämiseen noin 50 miljoonaa euroa.

Ammatillisen koulutuksen aloittajamäärää vähennetään 2 300 opiskelijalla asteittain vuodesta 2014 lukien ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja runsaat 2 000 vuoden 2013 koulutustarve-ennakointien mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen vähennykset johtuvat ikäluokkien pienemisestä. Valiokunta pitää tärkeänä, että vähennykset kohdistetaan

aloille, joilla valmistumisen jälkeiset työllistymismahdollisuudet ovat heikot, ja myös niin, että alueelliset tarpeet ja eroavaisuudet otetaan huomioon. On tärkeää, että koulutuspaikkoja lisätään niillä alueilla, joilla on muita vähemmän paikkoja suhteessa nuorisoikaluokkaan.

Selonteon mukaan perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoitusta koskevat uudistukset sovitetaan valtionosuus-uudistuksen aikatauluun. Valiokunta kannattaa selonteossa todettua siitä, että varmistetaan ammattikorkeakoulujen uudistamisen eteneminen ja asetettujen tavoitteiden toteuttaminen. Valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen aikataulussa arvioidaan, miten ammattikorkeakoulujen rahoituksen siirto kunnilta valtiolle ja oikeushenkilöaseman muuttaminen toteutetaan.

Nuorten yhteiskuntatakuu

Poikkihallinnollinen nuorten yhteiskuntatakuu toteutetaan täysimääräisesti vuodesta 2013 alkaen. Kehyskaudella 60 milj. euron vuosittaisesta määrärahasta puolet kohdistuu työ- ja elinkeinoministeriön ja puolet opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Valiokunta pitää yhteiskuntatakuuta ja sen osana olevaa koulutusta-kuuta erittäin tärkeinä. Yhteiskuntatakuun avulla on mahdollista tehokkaasti ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Sivistysvaliokunta on ehdottanut monia toimenpiteitä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, mm. jo vuonna 2008 antamassaan lausunnossa (SiVL 10/2008 vp—MINS 5/2008 vp).

Valiokunta pitää hyvänä hallituksen tekemää päätöstä nuorten osaamisohjelman käynnistämisestä vuonna 2013 osana yhteiskuntatakuun toimenpiteitä. Ohjelmaan osoitetaan rahoitusta 27 milj. euroa vuonna 2013 ja 52 milj. euroa vuodessa vuosina 2014—2016. Tavoitteena on tarjota 20—29-vuotiaille pelkän perusasteen koulutuksen varassa oleville nuorille mahdollisuus suorittaa ammatillinen tutkinto. Tällä lisäpanostuksella arvioidaan 4 000 nuoren aloittavan vuosittain ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamisen.

Valiokunta korostaa myös vapaan sivistystyön merkitystä. Vapaan sivistystyön opintoihin osallistuminen tukee kansalaisten osaamisen kehittymistä ja työurien pidentymistä ja osaltaan yhteiskuntatakuun toteutumista samalla, kun sillä on tärkeä osa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamisessa.

Valiokunta kannattaa myös nuorten työpaja-toiminnan ja etsivän nuorisotyön määrärahojen nostamista 19,0 milj. euroon vuosina 2013—2015. Määrärahalisäyksellä pyritään toiminnan turvaamiseen.

Valiokunta painottaa sitä, että yhteiskuntatakuun onnistumiseksi on välttämätöntä panostaa oppilaanohjaukseen ja opintojen ohjaukseen nykyistä enemmän.

Valiokunta pitää tärkeänä, että eduskunnan myöntämän lisämäärärahan turvin aloitettavaan lastentarhanopettajien koulutukseen osoitetaan kehyskauden myöhemmissä talousarvioissa riittävät määrärahat.

Nuorten yhteiskuntatakuu 2013 -työryhmä on maaliskuussa tehnyt tarkemmat arviot yhteiskuntatakuun määrärahoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle näistä kohdentuisi työryhmän mukaan 17 milj. euroa ammatillisen koulutuksen lisäämiseen, mikä tarkoittaisi 1 200 aloittajaa/vuosi, 2 milj. euroa yhteiskuntatakuuta tukevan koulutuksen lisäämiseen kansalais- ja työväenopistoissa ja kansanopistoissa kohderyhmänä erityisesti maahanmuuttajanuoret, mikä tavoittaisi 1 500 nuorta/vuosi. Lisäksi osoitettaisiin 8 milj. euroa etsivän nuorisotyön laajentamiseen koko maahan ja nuorten työpajatoimintaa kehitetään 6 000:lla paikalla enemmän kuin vuonna 2010. Tuettuun oppisopimukseen lisätään 5 milj. euroa, mikä toisi oppisopimuksen piiriin 500 nuorta lisää vuodessa.

Terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö

Sivistysvaliokunta on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, että oppilaitosrakennekset eivät täytä turvallisen oppimisympäristön edellyttämiä vaatimuksia. Oppilaitosrakenusten kosteusvauriot tulisi pystyä poistamaan ja sisätilat suunnitella tai korjata niin, että oppi-

laiden ja opiskelijoiden turvallisuutta voidaan nykyisestä lisätä.

Valtion tuki oppilaitosten perustamishankkeisiin on ollut pitkään riittämätön. Kuluvan vuoden talousarviosta antamassaan lausunnossa (SiVL 9/2011 vp) valiokunta totesi mm., että hallituksen esittämä määräraha ja myöntövaltuus vuodelle 2012 ovat ehdottomasti liian vähäisiä. Sivistysvaliokunta esitti 10 milj. euron lisäystä perustamishankkeisiin ja vastaavaa myöntövaltuuden lisäystä. Valtiovarainvaliokunta lisäsi 2 milj. euroa toteutusaikaisina myönnettäviin valtionavustuksiin ja toteutusajasta myöntövaltuutta 3 milj. eurolla. Parhailaan eduskunnan käsittelyssä olevassa lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan koulurakennusten vuonna 2012 alkaviin korjaushankkeisiin kertaluonteista 20 milj. euron lisäystä määrärahaan. Valiokunta pitää erittäin tarpeellisina näitä määrärahalisäyksiä. Valiokunta myös viittaa talousarviolausuntoonsa SiVL 9/2011 vp.

Valiokunta korostaa vuoden 2008 lausunsaan esittämänsä siitä, että useimmiten tehokkainta lapsen syrjäytymisen ehkäisyä on hänen perheensä tukeminen hyvin varhaisessa vaiheessa jo varhaiskasvatuksesta alkaen. Vanhemmuuteen kasvua tulee tukea moniammatillisen yhteistyön avulla ja niin, että mahdollisuus käyttää palveluja on helppoa. Kouluyhteisössä tärkeitä kouluyhteisöjen hyvinvointia edistäviä kehittämistoimenpiteitä ovat mm. joustava perusopetus (JOPO-toiminta) sekä kiusaamisen vastainen KiVa Koulu -toimenpideohjelma. Yksi tärkeä keino on yhteisöllisyyden lisääminen kouluissa. Jokaiselle oppilaalle tulisi olla oma tuttu, turvallinen ja pysyvä yhteisö, jossa oppilaat tuntevat hyvin toisensa. Koko koulussa tulisi pyrkiä yhteisölliseen toimintakulttuuriin: oppilaat tuntevat henkilökunnan, koulun ja kodin yhteistyö toimii, ja koulussa kiinnitetään huomiota myös muuhun kuin koulusuorituksiin, esimerkiksi kerhotoiminnalla.

Varhaiskasvatuksen hallinnon siirto opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle

Sivistysvaliokunta korostaa jälleen sitä, että opetuksen järjestämisessä ensisijaisena on lapsen etu. Valiokunta on aiemmin todennut (mm. SiVL 3/2010 vp—VNS 9/2009 vp), että lähtökohtana tulee olla varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteys siten, että ne muodostavat yhteisen oppimisen ja kasvamisen polun. Sen vuoksi valiokunta pitää erittäin tärkeänä varhaiskasvatuksen hallinnon siirtämistä sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Tavoitteena on, että varhaiskasvatus ja kouluopetus muodostavat eheän kokonaisuuden toiminnallisesti, sisällöllisesti ja hallinnollisesti. Jotta tämä myös hallinnollisesti onnistuu, on myös resurssien siirryttävä hallinnon siirtymisen myötä. Valiokunta on kuitenkin huolissaan siirron toteuttamisesta. Selonteon mukaan vain kaksi henkilötyövuotta siirtyy STM:n hallinnonalalta OKM:n hallinnonalalle.

Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen asemaa valtionhallinnossa käsitelleiden selvitysmiesten muistion (Petäjaniemi—Pokki 1.10.2010) mukaan sosiaali- ja terveysministeriössä on suuntaa antavasti laskettu, että lasten päivähoitoon, lasten kotihoitoon ja yksityisen hoidon tukeen käytettävä henkilöstön työpanos on kaikkiaan 2,7 henkilötyövuotta. Muistiossa todetaan edelleen, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laskelmien mukaan varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon käytettävä työpanos on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa kaikkiaan 6,6 henkilötyövuotta. Jo pelkästään nämä resurssit edellyttäisivät yli 9 henkilötyövuoden siirtoa OKM:n hallinnonalalle.

Valiokunnan mielestä on selvää, että kaksi henkilötyövuotta ei riitä huolehtimaan varhaiskasvatuksen hallinnon siirron ja kehittämisen vaativista haasteista.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää välttämättömänä, että siirron yhteydessä turvataan opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Opetushallitukselle riittävät resurssit toimintaan ja sen kehittämiseen.

Lukiokoulutuksen turvaaminen

Lukiokoulutukseen kohdistuu 37 milj. euroon vuoden 2015 tasolla nouseva säästö. Valiokunta toteaa, että lukiokoulutusta ei olla tehtävillä ratkaisuilla romuttamassa vaan sen laatua parannetaan ja ylioppilastutkintoa kehitetään hallitusohjelman mukaisesti omana tutkintonaan. Rahoitusratkaisuilla ei ole myöskään tarkoitus heikentää lukiokoulutuksen saavutettavuutta, vaan hallitusohjelman mukaisesti lukiokoulutuksen saavutettavuus turvataan samalla, kun tehdään rakenteellisia ratkaisuja.

Valiokunta korostaa sitä, että lukioverkon kehittämisessä on tärkeää turvata lukiokoulutuksen alueellinen saatavuus. Tavoitteena tulee olla, että opiskelija voi käydä lukion kotona asuen. Lukioverkkoa ei näin ollen tule tiivistää niin, että harvaan asutuilla seuduilla koulutuksen saatavuus heikkenee. Huomattava myös on, että tällaisilla paikkakunnilla lukiot ja peruskoulu toimivat tiiviissä yhteistyössä ja vain harva opettaja opettaa pelkästään lukiossa. Näin ollen sillä, että paikkakunnalla on lukio, on suoranaisten vaikutus myös perusopetukseen.

Korkeakoulujen ja tutkimuksen rahoitus

Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan vuosille 2012—2016 korkeakouluopetukseen ja tieteen kohdistuu yli 230 milj. euron säästöt. Selonteon mukaan yliopistoindeksi jäädytetään vuodeksi 2013. Selonteossa on arvioitu tämän vaikutukseksi noin 45 milj. euroa. Valiokunta muistuttaa, että yliopistoindeksin tarkoituksena oli huomioida yliopistojen kustannustason nousu. Valiokunta pitää huolestuttavana myös sitä, että Suomen Akatemian rahoituksen vähentäminen vaikuttaa suoraan yliopistojen perustutkimuksen rahoitukseen. Vielä on otettava huomioon, että valtion rahoitusta terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen vähennetään kehyskauden loppuun mennessä yhteensä 5 milj. eurolla.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtiovarainvaliokunta mietintöä tehdessään ottaa huomioon sen, että opetuksen ja tutkimuksen ra-

hoituksen on oltava pitkäjänteistä ja ennustettavaa. Muuten ei ole mahdollista saavuttaa asetettuja tavoitteita tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden vahvistamisesta kehyskaudella tai opiskelijoiden ja opettajien lukumäärän suhteen parantamisessa. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että 1990-luvulla koulutus ja tutkimus nähtiin investointeina, joiden avulla lamasta selviydytään.

Valiokunta painottaa, että käytettävien määrärahojen puitteissa on huolehdittava perustutkimuksen voimavaroista. Tärkeää on myös suunnata tutkimusmäärärahoja Suomen hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn perustan vahvistamisen ja uudistumisen kannalta tärkeään ja kansainvälisesti korkeatasoiseen tutkimukseen.

Sivistysvaliokunta on 11.4.2012 saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä eduskunnan edellyttämän selvityksen yliopistouudistuksen toteutumisesta ja vaikutuksista. Valiokunta tulee lähiaikoina käsittelemään selvitystä (SIO 3/2012 vp) ja tarkastelemaan yliopistojen tilannetta kokonaisuudessaan.

Kulttuuripolitiikan toimien rahoitus

Kulttuuripolitiikan toimien rahoituksessa tulee muistaa se, että kulttuuripolitiikan tavoitteena on mm. hyvinvoinnin edistäminen, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tasa-arvoisen saatavuuden turvaaminen sekä kulttuurin ja luovien alojen työllisyyden vahvistaminen.

Valiokunta kiinnittää huomiota kulttuuripolitiikan toimien osalta siihen, että käynnissä olevien uudistusten toimeenpano vähenevien kehysten puitteissa on vaikeaa. Tällaisia ovat mm. valtion taidemuseon säätiöittäminen, museoviraston strategian toimeenpanon jatkaminen ja Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksen uuden kuvaohjelman edellyttämän mediakasvatustehtävän hoitaminen.

Erityisen huolestunut valiokunta on siitä, että eri toimintoja ollaan siirtämässä veikkausvoittovaroista rahoitettaviksi, mikä vaikuttaa suoraan veikkausvoittovarojen edunsaajien toiminnan tukemiseen osoitettavaan osuuteen.

Lausunto

Lausuntonaan sivistysvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Pauli Kiuru /kok
vpj.	Inkeri Kerola /kesk	Tuula Peltonen /sd
jäs.	Ritva Elomaa /ps	Tuomo Puumala /kesk
	Satu Haapanen /vihr	Simo Rundgren /kesk
	Leena Harkimo /kok	Pauliina Viitamies /sd
	Anneli Kiljunen /sd	vjäs. Sari Palm /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Hallituksen tavoitteena on, että Suomi on maailman osaavin kansa vuonna 2020. Koulutus, tutkimus ja tuotekehitys mainitaan maamme menestystekijöinä.

Päätettyjen säästöjen takia hallituksen omat tavoitteet eivät tule toteutumaan. Yliopistoihin kohdistetut leikkaukset murentavat tähän saakka tulosta tuottaneen tutkimus- ja koulutusjärjestelmämme toimintakyvyn. Hallitus toimii päinvastoin kuin 1990-luvun laman aikana. Siinä missä silloin tehtiin strateginen valinta lisätä osaamisen ja koulutuksen resursseja, nyt Kataisen hallitus leikkaa niitä.

Nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuu on hyvä tavoite. Sen toteutumisessa on kuitenkin puutteita. Työllistämiseen ja opiskelupaikkoihin ei ole varattu riittävästi rahoitusta. Opiskelupaikkoja leikataan ottamatta huomioon vaille koulutuspaikkaa jo aikaisemmin jääneitä nuoria. Hallituksen säästöt vaarantavat lisäksi jo nykyisin olemassa olevia koulutustakuukäytäntöjä. Esimerkiksi monet pienet kunnat ovat käytännössä toteuttaneet koulutustakuuta tarjoamalla omassa lukiossaan opiskelupaikan jokaiselle kunnassa asuvalle nuorelle. Hallituksen säästöt valtionosuuksissa pakottavat kuntia karsimaan lukioverkkoa. Niinpä yhteiskuntatakuun piiriin tulevien peruskoulun päättäneiden nuorten määrä tulee olemaan arvioitua suurempi ja hallituksen osoittama rahoitus entistäkin riittämättömämpää.

Eduskunnan sivistysvaliokunta on toistuvasti ottanut kantaa koko Suomen kattavien lukio-opintomahdollisuuksien puolesta. Lukiota tulee voida käydä kotoa käsin. Valtionosuusleikkaukset vaarantavat tavoitteen. Myös ammattikorkeakoulujen rahoitukseen tehtävät leikkaukset kiihdyttävät koulutuksen alueellisen epätasa-arvoisuuden kasvua.

Koulurakennuksissamme muhii homepommi. Huonon sisäilman terveyshaitat tulevat kokonaistaloudellisesti huomattavasti kalliimmiksi kuin homekoulujen korjaaminen. Tästä huolimatta viime vuosien määrärahat koulurakentamiseen ovat olleet riittämättömiä. Koulujen rakentaminen ja niiden korjaaminen ollaan sysäämässä kuntien vastuulle samaan aikaan, kun kunnilta viedään rahat.

Tasapainoinen elämä rakennetaan tasokkaan opettajankoulutuksen ja hyvän kouluympäristön kautta. Hallitus murentaa kumpaakin. Hallituksen koulutuspoliittiset toimet ovat ristiriidassa tavoitteiden kanssa ja heikentävät vahvuutenamme pidettyä koulutusjärjestelmää. Suomalaisella yhteiskunnalla ei ole tähän varaa.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa valtiontalouden kehyselontekoa koskevassa mietinnössään huomioon edellä olevan.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2012

Inkeri Kerola /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Simo Rundgren /kesk

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Perussuomalaiset katsovat, että valtiontalouden tarkistettujen kehukset vuosille 2013—2016 eivät paranna julkisen sektorin edellytyksiä hoitaa velvoitteitaan eivätkä takaa parhaita mahdollisia lähtökohtia tasa-arvoisen koulutuksen ja korkeatasoisen osaamisen turvaamiseksi. Suomalaisen koulutuksen laatua heikentävät leikkaukset eivät palvele pitkällä aikavälillä myöskään maamme talouskasvua tai edistä kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla niiden pohjautessa pitkälti korkeatasoiseen osaamiseen ja ammattitaitoon.

Opetuksen ja tutkimuksen laatu

Kuntien valtionosuuksista leikkaaminen vaikeuttaa kuntien mahdollisuutta perusopetuksen järjestämiseen. Myös valtionosuusindeksin jäädyttäminen opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sekä yliopistoindeksin jäädyttäminen heikentävät olennaisesti mahdollisuuksia laadukkaaseen opetuksen ja tutkimuksen toteuttamiseksi. Opetuksesta ja tutkimuksesta leikkaaminen leikkaa myös osaamista, ja tämä saattaa joissakin tilanteissa johtaa menetettyyn tietotaitoon, jonka uudelleenrakentaminen voi viedä vuosikymmeniä. Samalla heikennetään myös maamme kilpailukykyä, sillä se perustuu pitkälti korkeatasoiseen osaamiseen ja ammattitaitoon. Perussuomalaisten mielestä laadukas koulutus tulee turvata jatkossakin, eikä arvokasta, jo olemassa olevaa koulutusjärjestelmää tule romuttaa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää riittävän pieniin ryhmäkokoihin, toimivaan opintojen ohjaukseen sekä laadukkaaseen perustutkimukseen, sillä ne maksavat itsensä takaisin pitkällä aikavälillä. Myös aikuiskoulutus tulee turvata, sillä se mahdollistaa monille suomalaisille työuran kannalta hyödyllisen ammattitaidon hankkimisen ja edistää työllistymistä.

Koulutuksen alueellinen saatavuus ja opetustilojen kunto

Ammatillisen koulutuksen aloittajamäärää vähennetään 2 300 opiskelijalla ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja vähennetään yli 2 000:lla. Aloituspaiikkojen karsinnassa tulee perussuomalaisten mielestä ottaa huomioon myös alueelliset seuraukset, sillä opiskelupaikoilla on merkittävä vaikutus alueiden kehittämiseen. Perussuomalaiset edellyttävät lisäksi, että maakunnallisesti tärkeät koulutusalat turvataan. Lisäksi peruskoulu- ja lukio-opetuksen järjestämisessä tulee huomioida koulumatkojen pituussien pysyminen kohtuullisina. Lähtökohtana on se, että lukioikäisten nuorten ei tarvitse muuttaa pois vanhempiensa luota koulumatkojen pituussien takia.

Perussuomalaisten mielestä opetustilojen heikko yleiskunto maassamme on huolestuttava asia. Koulurakennusten vanhetessa tarve laajamittaisille remonteille kasvaa. Etenkin kosteusvauriot ja homeongelmat ovat valitettavan yleisiä, ja niihin tulisi puuttua mahdollisimman pian. Kenenkään ei tulisi oppivelvollisuuttaan tai työtehtäviään hoitaessaan joutua altistumaan homevaurioista johtuville terveysriskeille. Näin ollen koulurakennusten kunnossapitoon tulisi kohdentaa nykyistä enemmän resursseja.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy

Tavoite alle 25-vuotiaiden nuorten ja alle 30-vuotiaiden vastavalmistuneiden työttömyyden torjumiseksi on kannatettava. Tähän varatut määrärahat ovat kuitenkin riittämättömät ottaen huomioon, että samanaikaisesti eri hallinnonaloilla toteutetaan mittavat leikkaukset, jotka kohdistuvat osaltaan myös nuorten palveluihin ja tukemiseen. Osan rahoista palauttaminen yhteiskuntatakuun muodossa ei tosiasiallisesti riitä.

Yhteiskuntatakuun painopiste on syrjäytymisen ja nuorisotyöttömyyden nykytilaa korjaavissa toimenpiteissä. Kuitenkin syrjäytymisen en-

naltaehkäisyyn panostaminen olisi nuorten hyvinvoinnin ja yhteiskunnan näkökulmasta kaikkein tehokkainta. Muun muassa nuorten arjenhallintaan sekä opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon olisi syytä panostaa. Perussuomalaiset korostavat tämän lisäksi nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön merkitystä. Myös kouluterveydenhuollon kykyä paneutua nuorten henkiseen hyvinvointiin tulee kehittää. Koululiikunnan ja erilaisen kerhotoiminnan avulla voidaan vaikuttaa fyysisen kunnon ohella myös oppilaiden henkiseen hyvinvointiin ja tätä kautta osittain pienentää syrjäytymisen riskiä.

Opintotuen sitominen indeksiin

Opintotuki sidotaan indeksiin vasta 1.9.2014 lukien, vaikka opintotuki on jo vuosia sitten jäänyt jälkeen elinkustannusten noustessa. Perus-

suomalaisten mielestä opintotuki pitäisi sitoa indeksiin syksyllä 2012, jotta nykyisten opiskelijoiden taloudellinen tilanne helpottuisi ja he voisivat keskittyä enenevässä määrin opintoihinsa. Tämän hetkinen opintotuen määrä on selkeästi väärin mitoitettu, koska se ei yksinkertaisesti kata riittävää opiskeluaikaista toimeentuloa päätoimisille opiskelijoille. Liian pieni opintotuki ei myöskään ole omiaan edistämään omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista vaan pikemminkin päinvastoin. Myös opintotuen piiriin kuuluvien opiskelijoiden tulorajoja tulisi tarkistaa.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitän

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2012

Ritva Elomaa /ps